

Jusek offerar domarnas självständighet

DEN 18 OKTOBER 2005 ingick Juseks domstolssektion ett löneavtal med Domstolsverket, varigenom individuella löner infördes för ordinarie domare. Härigenom fullföljde Jusek den linje som man slog in på i och med 2002 års löneavtal. Den gången medverkade förbundet till att det inrättades 88 "tjänster" i rådsklassen, vilkas innehavare skall erhålla ett lönepåslag om 8 500 kr i månaden. Avtalet ledde till en proteststorm bland landets domare, och hela sektionstyrelsen fick avgå.

Den individuella lönesättningen enligt fjorårets avtal skall visserligen enligt ordalydelsen i avtalet inte ske utifrån något presta-

"Det är därför med stor sorg som jag har skickat in min ansökan om utträde ur förbundet."

tionskriterium. Att Domstolsverkets långsiktiga målsättning är att ordinarie domare skall individuellt skicklighetsbedömas på samma sätt som domstolssekreterarna kan emellertid inte vara någon överraskning för Jusek.

Fjorårets avtal har nu följts upp med en överenskommelse mellan Jusek och Domstolsverket om hur chefsdomarna skall lönesättas. Överenskommelsen har dokumenterats i ett protokoll, i vilket Domstolsverket klargjort att också de chefsdomare som av regeringen kallats till tjänster som hovrättslagmän och kammarrättslagmän skulle lönesättas individuellt. Jusek har i en protokollsan-teckning förklarat sig inte ha någon principiell invändning mot en individuell lönesättning av dessa chefsdomare.

Jusek har därmed aktivt medverkat till något, som innebär ett grundskott mot domarnas självständighet och oberoende. Saken kan uttryckas klart och koncist som i det danska Domstolsudvalgets betänkning nr 1319 från 1996: "Det är klart att bestämmande av lön på grundval av löneelement, som är baserade på en värdering av befattningshavarens kvalifikationer och arbetsresultat, inte är förenligt med oavhängighetskravet."

På samma sätt resonerade 1993 års domarutredning: Att företa en skicklighetsbedömning av en individuell domare annat än inom ramen för meritvärderingen i samband med utnämningförfarandet synes svårt att förena med det konstitutionella kravet på domarnas självständiga ställning enligt regeringsformen. - Vi menar att övervägande skäl talar mot en ordning med individuell lönesättning av domare.

En av landets främsta grundlagsexperten, f.d. hovrättspresidenten Bo Broomé, har i två artiklar i Sydsvenska Dagbladet ("Domare rätte ej in sig i ledet", 1989, och "Domstolarnas oberoende hotat", 1991) mycket värtaligt utvecklat argumenten mot en individuell lönesättning av domare.

Internationella Domareförbundet har under pågående avtalsförhandlingar värdjat till justitiedepartementet och Domstolsverket att - av hänsyn till domarnas självständighet - avstå från att driva frågan om individuella löner.

Inget av detta har imponerat på Jusek. Inte heller har man dragit lärdom av vad som hände med sektionstyrelsen efter förra avtalet.

En fackförening som medvetet säljer ut själva den ideologiska

Åklagarrum i andra änden av korridoren

grund som bär upp medlemmarnas yrkesidentitet kan jag inte vara medlem i. Jag har under många år arbetat aktivt och intensivt i Jusek: tio år som ledamot i förbundsstyrelsen, ordförande i domstolssektionen, ordförande i Juseks rättspolitiska råd med mera. Jusek har länge varit en betydande del av mitt liv. Det är därför med stor sorg som jag i dag har skickat in min ansökan om utträde ur förbundet. Jag kan inte finna någon som helst anledning att fortsätta att finansiera ett fackförbund, som så till den milda grad går arbetsgivarens ärenden att man offerar min och andra domares självständighet.

*Per Eriksson
hovrättslagman*

SVAR:

Domstolarnas konstitutionella skydd är en hörnsten i varje rättsstat. I Sverige är det skyddet relativt svagt. Sektionen har i sitt policyprogram uttryckt att det bör stärkas på olika sätt, vilket vi också arbetar för. Att domare inte skall kunna styras genom individuell, prestationsbaserad lön utgör en väsentlig del av det konstitutionella skyddet.

Domstolsverket drev i den förra lönerörelsen frågan att domare skulle lönesättas individuellt efter prestation. Jusek menade - och menar - att detta är oacceptabelt. Eftersom parterna inte kunde enas tillsattes en medlare, som kom fram till en godtagbar kompromiss. Jusek har ingen anledning att tro att Domstolsverket har ändrat sin grundläggande inställning; vi har det inte. Juseks värdegrund är densamma som tidigare.

Avtalets innehåll är känt. Det innebär inte att domarnas prestation skall bedömas. Däremot kan lönen differentieras utifrån vissa kriterier - bl.a. tid och arbetsuppgifter. Kriterierna är relativt vida, men en förutsättning är att parterna - Domstolsverket och Jusek - är ense om hur de skall tillämpas. En viss differentiering av lönen för domare är godtagbar, såväl ur inhemska konstitutionella som ur internationella aspekter. Det Jusek nu har uttalat är att samma sorts lönesättning i princip kan tillämpas inte bara på obefordrade domare utan även på avdelningschefer i överrätt.

Det finns de som menar att Jusek hellre än att medverka till överenskommelsen skulle ha "fallit med flaggan i topp", trots att detta med säkerhet hade lett till prestationsbaserad lön för domare. Vi trodde inte då och vi tror inte nu att det är så våra medlemmars intressen bäst tas till vara.

*Göran Lundahl
Chefsrådman, ordförande i Juseks domstolssektion*

Debattera på jusektidningen.se

Alla artiklar i Jusektidningen publiceras även på jusektidningen.se. Kommentera artiklarna där!